

Aan het wekelijkse 'meeuwenbuffet' gaat een einde komen

Restafval gaat vanaf dit najaar ondergronds

Vanaf begin november kan een deel van de bewoners van Het Oude Centrum het restafval kwijt in ondergrondse afvalcontainers. Het gaat heel globaal over degenen die ten zuiden van de Boekhorststraat wonen. De gemeente noemt dit wijk Zuidwal.

tekst Saskia Herberghs foto Willem van Altena

Op zestien plekken in de wijk worden 32 ondergrondse restafvalcontainers (orac's) geplaatst. De omwonenden worden geïnformeerd wanneer de plaatsing van de containers klaar is. Zij kunnen de orac's dan meteen in

gebruik nemen.

Een aantal bewoners had bij de gemeente bezwaren ingediend tegen de komst van de afvalcontainers. Bijvoorbeeld uit vrees voor stank- en geluids-

>>> **vervolg op pagina 3**

RECORD AANTAL BEZOEKERS IN HET PAARD

Het Paard ontving vorig jaar ruim 240.000 bezoekers, 40.000 meer dan het jaar daarvoor. Het is een record voor het poppodium. Hierin zaten inbegrepen bijna 53.000 bezoekers in het Paard-café en ruim 7.000 bezoekers op andere locaties, met name het Open Lucht Theater, Zuiderstrandtheater, Nieuwe Kerk, Nieuwspoor, strandtent Woosah en De Veste in Delft. Het Sniester Festival in het Paard en omliggende zalen kende zijn eerste deels betaalde editie en trok ruim 29.500 bezoekers over drie dagen. Gedurende het jaar vonden er 631 programma's plaats met een gemiddelde bezettingsgraad van 75 procent. De Grote Zaal met een capaciteit van 1100 raakte 36 keer uitverkocht en in de Kleine Zaal met een capaciteit 300 was dat aantal 29. Tot artistieke hoogtepunten behoorden Broederliefde, Fink, KRS-One, Damian Marley en Marcus Miller.

Huisvuil onder de grond? In welke zak moet ik m'n klauwen dan slaan?

foto: Gricha Camonier

Nieuw hotel Grote Marktstraat

Het toerisme in Nederland zit enorm in de lift: verwacht wordt dat er in 2030 50 procent meer buitenlandse bezoekers naar ons land komen dan nu. En ook Den Haag doet het goed: in 2017 kwamen er maar liefst 10 procent meer mensen naar de Hofstad dan het jaar ervoor. De cijfers voor 2018 zijn nog niet bekend maar de lange mooie zomer zorgde voor bomvolle hotels, dus verwacht wordt dat er weer records sneuvelen.

Geen wonder dus dat er steeds meer hotels bijkomen in Den Haag, ook in de binnenstad. Zo opent komend voorjaar een tweede hotel de deuren in de Grote Marktstraat, tegenover de Bijenkorf in het oranje nieuwbouwpand waar onder meer Kruidvat en Xenos zitten. Dat zal worden uitgebaat door de Duitse Plaza groep, die weer onderdeel uitmaakt van de Best Western keten. Het Best Western Plaza Den Haag City-hotel (best een mond vol) krijgt 78 kamers op de bovenste twee etages van het gebouw. Mogelijk komt er ook een dakterras bij.

Wat cijfertjes over hotelstad Den Haag (inclusief Scheveningen): Momenteel kent de gemeente Den Haag 65 hotels met in totaal 9220 bedden. In 2017 zijn er 1.739.000 hotelovernachtingen geweest.

>>> vervolg van pagina 3

overlast of voor waardevermindering van het huis. Ook zou er afval náást in plaats van in de containers worden geplaatst met als gevolg dat meeuwen worden aangetrokken en er zwerfvuil in de straten komt. De gemeente legde deze bezwaren naast zich neer. Wél kreeg door zo'n bezwaar één van de containers een andere plaats op het Hoge Zand. De loopafstand van bewoners tot de

restafvalbak is idealiter niet langer dan 75 meter. Voor verschillende bewoners aan de Prinsegracht, Boekhorststraat, Lange Beestenmarkt, Van Hogelandestraat en het Buitenom is de loopafstand echter langer dan 125 meter. Dit vanwege de bereikbaarheid voor de vrachtwagen die de containers twee keer per week komt legen. Volgens de gemeente kunnen bewoners vaker lopen met lichte zakjes, want de orac's zijn altijd open.

Nee, geen nieuwe manier om de verkeersdruk te verminderen, maar een stunt van Red Bull.

Jezus-motor baart opzien in Haagse grachten

Dat was toch even verrassend voor de vele mensen die zaterdag 13 oktober nietsvermoedend een terrasje aan het pakken waren op de Dunne Bierkade. Dat er soms een snerpende motor langssjeest is in een drukke stad nou eenmaal niet te vermijden... alleen kwam het lawaai deze keer niet van de straatkant, maar vanaf het water!

Tekst: **Willem van Altena**
Foto: **Red Bull/PR**

De Australische stuntcoureur Robbie Maddison reed die dag met zijn motor over het water in het centrum van Den Haag. Madison, onder andere bekend van zijn stuntwerk in de James bondfilm Skyfall, is de enige ter wereld die zijn crossmotor zo heeft aangepast

dat hij er mee over water kan rijden. Geen wonder dat hij er de bijnaam 'Jesus Christ Motocross' aan over heeft gehouden. Het ging om de opnames van een promotievideo in het kader van Red Bull Knock Out 2018, een grote strandrace die op 10 november in Scheveningen gehouden wordt, voor de zesde keer. Madison raasde over de grachten voorbij volle terrassen met verraste en verschrikte Hagenezen, terwijl over de kade langs het water een cameraploeg meeracete. "Het is heerlijk om met dit weer op het water te zijn en ik vind het varen in een bootje wat saai", grinnikte de nuchtere Australische waaghals na afluop. "Ik heb wel vaker over het water gereden, maar nog nooit over zulke smalle grachten!"

'Dit is een straat met een rafelrandje'

Een gewone lunchroom met belachelijk grote speelhoek

Het concept was binnen een half uur bedacht en uitgewerkt, vertelt Raban Josemans, eigenaar van De Boomhuttenclub in de Boekhorststraat. Begin september opende deze lunchroom, die zich richt op ouders met jonge kinderen.

Tekst en foto **Marc Tangel**

Een open ruimte met veel licht. Een enkel tafeltje is bezet door een jonge vrouw die door een tijdschrift bladert, terwijl uit de naastgelegen hal met de houten boomhutten het vrolijk geschater van jonge kinderstemmetjes weerklinkt. Ze worden bemoedigend toegekeken door een schare ouders die zich rond de speelruimte van hun kroost hebben geïnstalleerd. Het is een doelgroep die tot voor kort de weg naar de Boekhorststraat maar moeilijk wist te

vinden, weet Raban Josemans. "Dit is een straat met een rafelrandje", geeft de eigenaar van De Boomhuttenclub ruitertlijk toe. "Er zijn seksshops en 's avonds wordt er in drugs gedeald, dan wil je hier gewoon niet zijn. De straat moest gelift worden en jonge ouders met kinderen zijn de grootste tegenstelling van dat schimmige beeld." Een druk bezocht consultatiebureau in het centrum en een naburig gelegen hofje waar veel jonge gezinnen wonen droegen bij aan de keuze voor deze doelgroep. "Maar De Boomhuttenclub is ook ontstaan vanuit een gemis bij ons zelf", vertelt Josemans. "Mijn vriendin en ik hebben altijd in de horeca gewerkt en nu we twee kinderen hebben, merk ik dat je niet overal meer welkom bent. Ik trek me er niet veel van aan, maar er zijn gasten die geïrriteerd opkijken als je met een kinderwagen binnenkomt. Zelfs als het kind slaapt. Natuurlijk hoort een

kind niet in de kroeg, maar het is wel vreemd dat er dan niks is voor ouders met kinderen tot acht jaar. Alsof je tot die tijd alleen naar de dierentuin of kinderspeelplekken als Monkey Town kan gaan."

Die vergelijking met bovenstaand kinderparadijs valt niet toevallig. Een deel van de eerste belangstellenden, bezocht De Boomhuttenclub met het idee dat het vooral een overdekte kinderspeelplaats zou zijn. "Wij zijn eigenlijk een lunchroom met een belachelijk grote speelhoek", concludeert Josemans. "Het idee is dat je als ouders even rustig kan zitten om de krant te lezen of te breien en het kind ondertussen gewoon zijn gang laat gaan. Alles is te overzien vanuit de eetruimte, maar toch merk ik dat veel ouders liever in de buurt van hun kinderen blijven. Eigenlijk zouden ze een stapje terug moeten doen. Dan zien ze vanzelf dat het wel goed gaat."

beeldend kunstenaar Helen van der Veen

Min of meer toevallig is Helen van der Veen de opvolger van Petra Roest, die de Vogelvrouw werd genoemd omdat ze vogels schilderde bij mensen thuis. Vorig jaar overleed zij. Een vriendin met nog een 'vogelbon' vroeg Helen om een mus op haar muur. In plaats van nog te zwoegen op immense muurschilderingen buigt Van der Veen zich nu over piepkleine snaveltjes, veertjes en kraallogjes.

Tekst **Saskia Herberghs**
Foto's **Gricha Camonier**

Maar Helen van der Veen, al jarenlang bewoonster van woonwerkgemeenschap Pander, geeft daar wél haar eigen draai aan. Die eerste opdracht, van fotografe Susan de Kruijff, schreeuwde om een vogeltje met een camera. En vooruit, om ook de partner van De Kruijff een plekje in de muurschildering te geven, staat het musje op een paaltje van de EHBO. Van der Veen ging na hoe de nabestaanden van Petra Roest het vonden dat ze verder ging met de muurvogeltjes. "Zij vonden het een goed idee. Zo ben ik ongewild tot opvolgster gebombardeerd. Maar ik vind het wel leuk." Want bij dat ene musje bleef het niet. De Kruijff kreeg gasten en die wilden óók zo'n vogeltje. "Van de ene vogel val je in de andere." Van der Veen is overigens in goed kunsthistorisch gezelschap. Een van de

'Bij dat ene musje bleef het niet'

meest geliefde 17de eeuwse schilderijen in Het Mauritshuis in ons eigen Den Haag is 'Het Puttertje' van de door een kruitontploffing omgekomen Delftse schilder Carel Fabritius. De Amerikaanse schrijfster Donna Tartt heeft zelfs een lijvige roman aan dat schattige vogeltje gewijd, 'The Goldfinch'. Vogels schilderen is een stiel die Van der Veen op haar 63-ste prima bevalt, want de gigantische muurschilderingen van honderden vierkante meters lang die ze samen met haar man Jille maakte in parkeergarages in Nederland en in flatgebouwen zoals indertijd de Zwarte Madonna liggen achter haar. "Ik heb hard gewerkt. Daarom stop ik er nu mee. Ik ga niet meer boven op een trap of steiger staan." Voordat de vogeltjes kwinkleerden, hebben Van der Veen en haar man in het hele land gewerkt aan trompe-l'oeils, een schildertechniek die bedrieglijk realistisch aandoet. Vaak bij mensen thuis die het leuk vonden om doorkijkjes te suggereren. "Ik heb een droom, zeiden ze. En wij mochten die

droom waarmaken." Het ging vaak om muurschilderingen die hun ruimte groter maakten. "Een blik op een tuin, de zee of een landschap." Maar vanaf de financiële crisis in 2008 nam de vraag naar dit oogbedrog af. "Toen ben ik les gaan geven." Van der Veen begeleidde tekenleerlingen bij Els en Marcello aan de Koningin Emmakade, in De Plint in Leidschendam en bij Het Koorenhuis. Ook bracht ze kunst aan de man bij kunstenaarsvereniging Pulchri. Zowel in de grote muurschilderingen als bij de doorkijkjes bij de mensen thuis kwam wel eens een vogel voorbij fladderen. "Vogels waren vaak al onderdeel van de grote schilderijen." Dat Van der Veen nu dus weer studeert op een ondeugende pimpelmees voor een basisschooljuf en een mus voor een vrouw die haar man bij het volksdansen heeft ontmoet, is dus wellicht niet zo héél toevallig. "Ik kan mijn fantasie helemaal kwijt in deze opdrachten. Ik ben zo vrij als een vogeltje."

Meer info: www.helenenjille.nl

frisse wind

Bar Awet

Sophia Seyoum (38) heeft een nieuw café geopend aan de Boekhorststraat 44, Bar Awet, een multiculticafé waar alle nationaliteiten welkom zijn. Zelf is zij afkomstig uit Eritrea, en is dit haar eerste eigen horecabedrijf sinds ze veertien jaar terug naar Nederland verhuisde. "Voorheen werkte ik in de thuiszorg, maar in Eritrea werkte ik in het restaurant/café van mijn ouders. Mijn droom was ooit een eigen zaak te openen. Ik heb een horecadiploma en toen ik via vrienden hoorde dat dit pand beschikbaar was, heb ik me aangemeld. De opening verliep vrij rustig, maar via mond op mond reclame begint het nu toch aardig bekend te worden. Het varieert een beetje, in het weekend komen hier gemiddeld

twintig gasten, voornamelijk Eritrese jongeren, maar ook uit Ethiopië en Marokko. Wij zijn zeven dagen per week geopend van 14.00 tot 02.00 uur, maar als het rustig is, gaan we soms wat vroeger dicht." Naast koffie, thee en (fris)drank zijn er ook hapjes verkrijgbaar, bijvoorbeeld enjara mat, een soort pannenkoekje met vlees, naar een bekend Eritrees recept door Sophia zelf gekookt. Uit de boxen klinkt muziek van het moederland. "Ik wil dat de jongeren die hier komen zich thuis voelen op deze ontmoetingsplek. Eigenlijk komen er weinig vrouwen. Dat is wel jammer, ook zij zijn van harte welkom, net als alle mensen uit de buurt."

Voor info: www.cafeawet.com

Oude stadsdaken leveren nieuwe energie

“Daken gezocht!”

“Wij zoeken geschikte daken” zegt Noud te Riele (64), voorzitter van de coöperatie Langebeesten Energiek. Duurzaamheid is een term die je tegenwoordig overal hoort, en ook Het Oude Centrum ontkomt er niet aan. Zonnepanelen verschijnen her en der op de daken, en over een paar jaar moet iedereen, ook in de oude wijken, ‘van gas los’ en elektrisch gaan koken en de woning verwarmen. Redenen genoeg om in buurtkrant Het Oude Centrum een serie over Duurzaamheid te starten.

Tekst **Hans Markowski**
Foto **Kees Oosterholt**

Wat houdt de term duurzaamheid precies in? De volgende definitie is geformuleerd door de World Commission on environment and Development van de Verenigde Naties in het rapport Our Common future: “Duurzame ontwikkeling is de ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van de toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen.”

Allemaal prima maar hoe doe je dat dan zelf, als individuele burger? Afval scheiden? Ok. Meer met openbaar vervoer reizen? Ok. Auto delen? Ok. Huis isoleren? Ok. De buurt vergroenen? Ok. Maar zelf energie opwekken op een duurzame,

lees schone manier, dat is pas spannend! Eind 2015 werd het idee geboren om met een aantal bewoners rondom de Lange Beestenmarkt een coöperatie op te richten en op zoek te gaan naar geschikte daken voor het leggen en exploiteren van zonnepanelen en kon de speurtocht naar een eerste geschikt dak beginnen. Uiteindelijk werd in 2016 het dak van de muziek- en cultuurtempel Het Paard aan de Prinsengracht 12 geschikt gevonden en daar liggen nu 156 prachtige zonnepanelen op afkomstig uit Taiwan. Men heeft gekozen voor de beste in zijn soort met de hoogste ‘opbrengst’ (310Watt piek per paneel), deze waren uiteraard wel wat duurder in aanschaf.

In een paar huiskamerbijeenkomsten in 2017 had men snel de benodigde aantallen medestanders gevonden voor het buurtproject ‘Paardenkracht’. Voordat het dak van Het Paard bedekt was zijn er nog wel heel wat harde noten gekraakt want het pand is een beschermd stadsgezicht, is van de Gemeente Den Haag, en alles moest natuurlijk super veilig worden vastgemaakt. Ook wilde de directie van Het Paard dat dit nieuwe project geheel los kwam te staan van hun eigen energievoorziening. Overigens was Het Paard wel enthousiast over dit project en bedacht de wervende naam hiervoor.

Noud ging in de leer bij De Groene Regentes, eveneens een bewonersgroep die een collectief zonnedak op een sporthal aan de Gaslaan had gerealiseerd en onlangs zonnepanelen op het oude zwembad De Regentes heeft gelegd en deze gaat exploiteren. Na een openbare aanbesteding werd gekozen voor de lokale ondernemers Solar Engineers en Mevaba installatiebedrijf en de panelen liggen er prachtig bij! Op 23 september is het zonnedak feestelijk geopend en de panelen leveren nu al flink wat stroom op. Afgelopen juli was een topmaand. Door Langebeestenmarkt Energiek wordt samengewerkt met de landelijk actieve coöperatie “Zon op Nederland” die het allemaal faciliteert.

De 156 panelen hebben bij elkaar, inclusief omvormers om van gelijkstroom naar wisselstroom te geraken en andere technische snufjes, zo’n 70.000 euro gekost waarvan ruim 66.000 euro is opgebracht door de 45 leden van de coöperatie. Subsidie werd verkregen van het Klimaatfonds, de gemeente Den Haag en Fonds 1818. Per jaar, zo is het vooruitzicht, zullen de panelen gemiddeld zo’n 41.235 kWh opleveren de eerste 15 jaar. De opbrengst neemt overigens gedurende de loop der jaren wat af maar de panelen gaan wel 25 jaar mee. Een gemiddeld gezin verbruikt zo’n 2.500-3.500 kWh per jaar en de

**Noud te Riele:
'Samenwerken aan
dit project vergoot
de saamhorigheid.'**

deelnemers krijgen een financieel voordeel in de vorm van teruggave van energiebelasting. De terug geleverde stroom aan het elektriciteitsnet (van Stedin) levert zo'n 0,05 per kWh uur op, het bedrijf Greenchoice is de koper van deze opgewekte Paardenkracht-stroom. De bespaarde CO2 uitstoot door deze duurzame wijze van opwekken van stroom is ongeveer 23 ton per jaar!

Met het genoemde voordeel op de energierekening en de opbrengsten van de terug geleverde stroom hebben de leden met een zonnepaneel (eigenlijk zijn het certificaten die ongeveer een half paneel vertegenwoordigen) een terugverdientijd van ongeveer 7 tot 8 jaar op de aanschaf van een certificaat van 200 euro per stuk. Momenteel is er een wachtlijst en daarom roept Noud (langebeestenenergiek@gmail.com) buurtbewoners van Het Oude Centrum op om zich aan te melden.

De coöperatie is, met al haar kennis en de huidige wachtlijst, op zoek naar nieuwe geschikte daken voor het vervolg van dit mooie en duurzame project. Het liefste in de postcodes 2511-2512-2513-2515-2518-2525-2526-2571. Dit vanwege de Postcoderoos-regeling (regeling verlaagd tarief).

"Het samenkomen als bewoners en een project als Paardenkracht opzetten verhoogt de cohesie in de buurt" zegt Noud, "en dat is naast de duurzaamheid ook pure winst. Men gaat met elkaar in gesprek, wil samen de handen uit de mouwen steken en we gaan dan ook op zoek naar nieuwe initiatieven die verder gaan dan alleen zonnedaken. Zo denken we aan nieuwe projecten op het gebied van een warmtenet, gevoed met aardwarmte of een combinatie van zonnepanelen en warmtepompen. Daartoe wordt 'Gasvrij Centrum Den Haag' opgericht om van het aardgas af te geraken op termijn." We zullen de komende tijd ongetwijfeld nog vaker te horen krijgen van deze initiatiefnemers van Langebeesten Energiek!

Kijk voor meer informatie op de Facebookpagina van het collectief: www.facebook.com/langebeestenenergiek een belachelijk grote speelhoek", concludeert Josemans. "Het idee is dat je als ouders even rustig kan zitten om de krant te lezen of te breien en het kind ondertussen gewoon zijn gang laat gaan. Alles is te overzien vanuit de eetruimte, maar toch merk ik dat veel ouders liever in de buurt van hun kinderen blijven. Eigenlijk zouden ze een stapje terug moeten doen. Dan zien ze vanzelf dat het wel goed gaat."

Bolena is weer boven Jan

De crowdfunding actie van Bolena Chocolate Café is een doorslaand succes geweest. Sinds eind september hangen er fraaie markiezen voor de ramen van de winkel en komt de heerlijke chocolade dus niet langer in acuut smeltgevaar. Mooie bijkomstigheid is dat met de markiezen ook iets van de allure van vroeger tijden is teruggekeerd naar de hoek van de Boekhorststraat en de Zuidwal.

"Zonder de steun van onze klanten en liefhebbers was het niet gelukt", zeggen chocolatiers Hernán Schwartzman en Lucía Goldfarb. "Die zijn altijd achter ons blijven staan omdat ze geloven in deze buurt en omdat ze vinden dat wij daar een positieve bijdrage aan geven. Deze actie was voor ons een heel bijzondere ervaring. We hebben veel geleerd, veel gestresst maar ook veel gelachen."

Sinds de markiezen er hangen heeft Bolena het chocolademenu uitgebreid. "We willen graag feestten met onze vrienden, burens en klanten", nodigt het tweetal uit.

Nieuw Migratie Museum wil wortelen in de buurt

Het in september geopende Migratie Museum aan het Hoge Zand wil een warme band aanknopen met de wijk. Voor stoelen en stoffen maar ook voor bijvoorbeeld de schoonmaak heeft museumdirecteur Wim Manuhutu in de buurt gewinkeld. "En we willen vrijwilligers uit Het Oude Centrum werven om hier bezoekers te ontvangen."

Tekst **Saskia Herberghs**
Foto's **Kees Oosterholt**

De huiver van omwonenden toen er naar een nieuwe invulling van voormalig zalencentrum Concordia werd gezocht, wil Manuhutu wegnemen. Huwelijksfeesten en andere partijen gaan hier niet gehouden worden, belooft hij. "We zijn alleen overdag open, met uitzondering af en toe een avond voor een lezing of debat."

In plaats van met lawaaierige feesten inkomsten te genereren, moet het gemeentebestuur door tot eind dit jaar goede exposities en evenementen te organiseren, overtuigd raken van het belang van het museum. Dan kan de eerder toegezegde subsidie worden hervat. Het nieuwe college van Burgemeester en Wethouders zette deze stop. Het Migratie Museum is een

bezwaarprocedure begonnen en er is een afspraak gemaakt met de gemeente voor overleg.

Manuhutu vindt dat het museum bestaansrecht heeft in deze stad waar meer dan de helft van de inwoners een migratieachtergrond heeft. "We hopen dat we er op een goede manier uitkomen. Omdat we wat te bieden hebben. Daar geloven we echt in."

Tot eind oktober is de tentoonstelling 'Naar Holland' te zien, over de migratie van Indische Nederlanders. Directeur Manuhutu, die eerder leiding gaf aan het Moluks Museum in Utrecht, heeft meer in petto. Begin november wordt stil gestaan bij vijftig jaar migratie uit Marokko. Rondom het thema Thuis in november wordt samengewerkt met

beeldend kunstenaars. Later volgt een expositie over de migratie van hindoestanen.

Het gebouw biedt veel mogelijkheden. Er is een theaterzaal, een foyer, en er zijn diverse vergaderruimten. Er komt een mobiele keuken. Want, zo weet Manuhutu, migratie gaat over cultuurverschillen, maar aan tafel komen mensen dicht bij elkaar. "Wij denken niet dat samen eten problemen oplost, maar er komen wel gesprekken van over gewoonten en tradities. We laten op een eenvoudige manier zien dat mensen meer gemeen hebben dan ze denken. Integratie begint met elkaar leren kennen."

Voor meer info: www.Migratie-Museum.nl

Het Migratie Museum vervult een belangrijke functie voor alle Hagenaars, zegt directeur Wim Manuhutu.

frisse wind

Massage & Points

Kylie Tang (37), afkomstig uit Beijing woont al 15 jaar in Den Haag, waar zij een opleiding heeft voltooid in Traditionele Chinese Geneeswijze via opleidingscentrum Meditura. Intussen was zij ook werkzaam als acupuncturist. In augustus opende zij de deuren van haar eigen massagepraktijk, waar mensen zich kunnen laten behandelen voor verschillende klachten, zoals moeheid, maar ook slapeloosheid, en natuurlijk spierklachten. In samenwerking met westerse diagnose volgt traditionele behandeling op Chinees recept. "Je hoeft niet ziek te zijn om hier in ontspannen sfeer je te laten behandelen. Het is gezond je regelmatig te laten masseren, goed voor de afvoer van gifstoffen en het soepel houden van het bewegingsapparaat." Er zijn verschillende mogelijkheden, die je zelf kunt aangeven via de site of in de praktijk, acupunctuur, (stoel)massage, maar ook cupping, om de huiddoorbloeding te bevorderen. "De één houdt van stevig, zoals sportmensen of mensen die zwaar lichamelijk werk doen; de ander heeft liever een ontspannende rustgevende massage. Mijn specialisatie is Tui Na, een massage volgens Chinese traditie, een echt verwenmoment, waarbij de balans tussen yin en yang wordt hersteld." "Massagesalons hebben soms een negatieve bijklank, Tui Na-massage moet dat idee wegnemen. Mensen zijn nieuwsgierig wat deze vorm van behandeling inhoudt en kunnen altijd binnen komen voor informatie of een advies. Helaas wordt behandeling nog niet vergoed door de zorgverzekeraar, in de nabije toekomst hopelijk wel."

Voor info en reservering zie
www.massagandpoints.com.

Open Atelierroute

Wat wonen we toch in een kunstzinnig en kunstminnend stukje Den Haag! Dat werd in het weekend van 6 en 7 oktober maar weer eens duidelijk toen de Open Ateliers op de kalender stonden. Niet minder dan 67 kunstenaars door de stad heen hadden de deuren van hun ateliers gastvrij open gezet om hun werk en hun werkwijze aan een groot publiek te laten zien. Ook in het Oude Centrum, waar ateliers open stonden op onder meer de Prinsengracht en in de Looyerstraat.

foto's Dimitriosfos

Menselijke zonnecel

...Ik ben lekker m'n eigen zonnepaneel...

cartoon:
KRA Illustraties

Vrijwilligersvacatures

We zijn altijd op zoek naar redacteurs en fotografen.

Vind je het leuk om artikelen te schrijven en bijvoorbeeld medebuurtbewoners te interviewen? Meedenken over de inhoud? Weet u een evenement, expositie of bijeenkomst in onze buurt waarover u in dit magazine wilt lezen?

Bewoners aan het woord

Onze achterpagina is gereserveerd voor jou als bewoner.

Heb je een gedicht, strip, anecdote, vraag, stelling, mededeling of iets anders waarvan je denkt dat je buurtbewoners het graag zien, lezen of op kunnen reageren? Stuur het op! Laat van je horen.

Neem contact op via: nieuws@hetoudecentrum.nl

Nieuwe wijkagent stelt zich voor

Mijn naam is Kimberly Noordhoek, ik ben sinds juni 2018 wijkagent in het oude centrum van Den Haag. U zult mij vooral lopend of fietsend in de wijk tegen komen. Samen met mijn collega's, wijkbewoners en andere partners werk ik aan het veilig en leefbaar maken en houden van uw omgeving. Ik ben uw contactpersoon naar de politie, die mede dankzij uw informatie, problemen aanpakt en waar mogelijk voorkomt. Ik wil graag weten wat er leeft en wat er speelt. Naast mij zijn ook Fons Lens en Nathalie Alderlieste wijkagenten in het Oude Centrum.

Op donderdag in de even weken houden wij een spreekuur in buurthuis De Sprong, Paviljoensgracht 33 van 14.30 tot 15.30 uur.

Wilt u mij of één van de andere wijkagenten spreken dan kunt u contact met ons opnemen via 0900-8844 of ons gezamenlijke emailadres: dhg.wijkagentoudecentrum@politie.nl of het contactformulier via www.politie.nl. Heeft u een melding waar snel op gereageerd moet worden, bel dan altijd 112!

Volgt u ons al op social media? Zo kunt u zien waar wij ons zoal mee bezig houden in de wijk.

Instagram:

[wijkagent_oudecentrum_denhaag](#)

Twitter: [wijkagent_OC](#)

Mocht u ons tegenkomen in de wijk spreek ons dan gerust aan!

Jan Elsinga woont 40 jaar in Den Haag, waarvan de laatste jaren in de binnenstad. Over de geschiedenis van de binnenstad schrijven is één van zijn hobby's.

In de Nieuwe Kerk staat de preekstoel centraal

In het vorige buurtmagazine is aandacht besteed aan de restauratie van het orgel van De Nieuwe Kerk. Reden om in deze rubriek de geschiedenis van de kerk zelf, gebouwd tussen 1649 en 1656, op te diepen.

Tekst **Jan Elsinga**

Foto **xxx**

Aan het eind van de Tachtigjarige Oorlog waren de twee voormalige RK-kerken in Den Haag, de Grote of Sint-Jacobskerk en de Kloosterkerk te klein geworden voor de groeiende hervormde gemeenschap. De jonge republiek vond het belangrijk voor het nieuwe, gereformeerde staatsgeloof een eigen kerk te laten bouwen. De Nieuwe Kerk werd het eerste gebouw in Den Haag, dat speciaal ontworpen is voor de protestantse eredienst met de preekstoel centraal.

Over het Padmoes, de voor de kerk gekozen plek, waren de meningen nogal verdeeld, omdat het de toenmalige rosse buurt was. Het ontwerp van de bouwmeester van de Hof van Holland,

Pieter Arentsz Noorwits kreeg de voorkeur boven dat van stadsbouwmeester Bartholomeus van Bassen. Al in 1650 heeft Van Bassen een schilderij gemaakt van de Nieuwe Kerk gezien vanuit het oosten. Dat was dus ruim voor de voltooiing van de kerk in 1656.

Timmerman en bouwkundige Noorwits was ook handelaar in grutterwaren en vastgoed. Zijn schepping De Nieuwe Kerk behoort tot de meest fraaie voorbeelden van de kerkelijke architectuur in de 17de eeuw. De centrale plaats voor de preekstoel vraagt om wat heet een 'centraalbouw' met twee vierkante vloeroppervlakken verbonden tot een open ruimte. Door het gewicht van het dak te verdelen over de zes 'paviljoens' (halve achthoeken) waren steunberen of trekstangen niet noodzakelijk. Dat was wat nu het 'unique selling point' genoemd zou worden. Het kerkgebouw was in zijn tijd heel modern en oogste veel bewondering. Volgens rijksgebouwenmeester Peters (eind 19e eeuw) verdient Noorwits zelfs een ereplaats naast grootheden Jacob van Campen en Hendrick de Keijser.

In 1672 zijn de op gruwelijke wijze vermoorde Johan en Cornelis de Witt in de Nieuwe Kerk begraven en 80 jaar later zijn de kisten "geschud". In 1677 werd ook Baruch Spinoza in de kerk begraven. Zijn graf werd in 1738 geruimd. Het grafmonument in de tuin van de kerk ter nagedachtenis van Spinoza is in 1932 ingericht.

Bouwmeester Noorwits verdient een ereplaats naast Van Campen

De luidklokken zijn gebouwd door Coenraet Wegewaert, die ook de grote klok ten behoeve van de Grote Kerk heeft ontworpen. De zware klok slaat op de hele uren, en een iets kleinere geeft de halve uren met een hogere toon aan. Klokstellers en klokkenluiders werden pas in de 20e eeuw overbodig bij de invoering van elektriciteit. De laatste restauratie is tussen 1970 en 1976 uitgevoerd door Bolt en Canneman. Al in 1947 schrijft de Kerkvoogdij over de slechte staat van de kerk aan Monumentenzorg. Het heeft nog 23 jaar geduurd, voordat de restauratiewerkzaamheden daadwerkelijk konden starten. De kerk is nu vooral ingericht als concertzaal, maar is door zijn bouw en interieur ook beschikbaar gebleven als kerk voor de eredienst en als plaats van bezinning.

Op zondagochtenden wordt de kerk gebruikt door de Redeemer International Church met veel Engelse en Zuid-Afrikaanse, maar ook Nederlandse leden. De kerk past goed bij het internationale karakter van Den Haag.

Bronnen: "De Nieuwe Kerk in 's-Gravenhage", 1976 en "Uit Padmoes verzezen; De Nieuwe Kerk in Den Haag", februari 2010

Bartholomeus van Bassen: De Nieuwe Kerk aan het Spui gezien vanuit het oosten, 1650. Haags Historisch Museum

Centrumwethouder Bert van Alphen:

‘Er blijven knelpunten bestaan’

De wandeling die Bert van Alphen vrijwel dagelijks maakt van zijn woning aan de Hoofthoek naar het stadhuis is niet nieuw. De wethouder sociale zaken, armoedebestrijding en maatschappelijke opvang legde ongeveer dezelfde route af in zijn vorige functie als Jeugdbondsman. En eerder, toen hij fractievoorzitter was van GroenLinks.

Tekst Saskia Herberghs
Foto's Kees Oosterholt

Wethouder Bert van Alphen ondersteunt graag de lokale ondernemers en kocht een klok van Arjan Ros, één van de ondernemers in het Makerskwartier in de Boekhorststraat.

Hij kent Het Oude Centrum dus goed, maar is toch van plan om met bewoners door de wijk te gaan lopen. Zodat hij goed geïnformeerd wordt over wat er speelt. Om dezelfde reden stelt Van Alphen wijkspreekuren in. In elk geval wil hij elke zes weken in gesprek met bewoners van het stadsdeel Centrum, dat overigens een gebied bestrijkt van de Archipelbuurt tot en met Transvaal. "Ik wil weten welke grieven er zijn in de stad."

Sluisje

Natuurlijk zullen daarbij zaken aan de orde komen die buiten zijn werkgebied vallen. "Maar ik beloof dat ik die onder de aandacht ga brengen van mijn collega's." Nu al laat hij zijn licht schijnen over dingen waar hij eigenlijk 'geen verstand van heeft'. Het verkeer in de wijk is zo'n ding. "De kruispunten hebben duidelijk aandacht nodig." Voor de Herderstraat, waar verschillende verkeersstromen elkaar danig dwars kunnen zitten, heeft hij een plannetje geopperd dat in goede aarde viel. "Ik heb voorgesteld er een sluisje in aan

te brengen zodat scooters er snelheid moeten verminderen."

Ernaast zitten

Van Alphen vindt in het algemeen dat Het Oude Centrum er de laatste jaren leuker op is geworden. "Er zijn in positieve zin een hoop dingen in de wijk veranderd. Dat is merkbaar. Het wordt ook drukker. Maar er blijven knelpunten bestaan." Hij noemt

de concentratie van voorzieningen voor dak- en thuislozen én mensen die psychische hulp nodig hebben in de Wagenstraat. Het is een onderwerp waarover hij met het bewonersoverleg Het Oude Centrum, de vrijwilligersorganisatie die alle wijkbewoners vertegenwoordigt, in gesprek is.

"Al is het probleem van buitenslapers en verwarde personen een aandachtspunt in de hele stad, want er zijn te weinig plekken waar dak- en thuislozen terecht kunnen," zegt Van Alphen. Het gaat niet alleen om een gebrek aan slaapplekken. "Daarvoor moet nieuwe huisvesting komen." Ook wil Van Alphen investeren in plaatsen met dagbesteding. Hiervoor stelt hij extra budget in het verschiet: 4 miljoen euro.

Dat klinkt mooi, maar, waarschuwt Van Alphen, dat geld moet hij verdelen over de voorzieningen in de hele stad. Liefst zou hij zien dat, net zoals vroeger, weer een straatteam wordt opgericht. "Zodat er weer iemand is, die naast iemand die hulp nodig heeft gaat zitten."

KANO VERHUUR DEN HAAG

kanoverhuurdenhaag.nl
06 - 8511 8822

Beleef een geweldig avontuur op het water!
Kom varen in je eentje of in een groep, met een vriendin, het gezin, je verjaarsdagsgasten of zelfs je hele klas. Leeftijd en ervaring zijn niet belangrijk! Onze kano's zijn stevig en stabiel, en varen scherp zodat je zowel als recreant en als sporter aan je trekken komt. Succes verzekerd!

- Al vanaf €5,- p.p.p.u.
- Waterdichte ton en waterkaart inbegrepen
- Ruime vloot van 28 kano's, dubbel of enkel

Dagelijks geopend van 10.00 tot 19.00 uur
(op maandag alleen voor groepen vanaf 11 personen)
Op verzoek uitloop tot 21 uur mogelijk, zie onze website!

Yoga doet je goed!

Yoga in het Oude Centrum sinds 2002 aan het Buitenom 1-B

- Kleine groepen: veel persoonlijke aandacht
- Yoga voor vrijwel iedereen: geen verschillende niveaus
- Yoga met diepgang en met balans tussen in- en ontspanning

Nu ook met Ooievaarspaskorting

Bel of mail voor een proefles!
070-3808129 / info@dianavangelder.nl

www.dianavangelder.nl

Gemeente Den Haag

Uw gevel gratis graffitivrij

Snel gemeld?
Snel hersteld!

Ongewenste graffiti ontsiert uw huis en de straat ziet er rommelig uit.
De gemeente laat het gratis verwijderen.
U hoeft het alleen maar te melden.
Hoe eerder u het meldt, hoe kleiner de kans dat er meer graffiti bij komt!

www.denhaag.nl/graffiti

Meld Graffiti
Kijk op de website voor de voorwaarden of neem contact op met Meldpunt Graffiti: meldpuntgraffiti@denhaag.nl of 14 070.

Buitengewoon schoon!
Samen maken we van onze stad een aangename, veilige en schone plek om in te wonen, werken en leven.

Den Haag
maakt het **mooi**
schoon op orde

Wat gaan we doen?

› Evangelisch-Lutherse Gemeente

Lutherse Burgwal 9
070 363 6610
luthersdenhaag.nl

Hervormingsdag

Woensdag 31 oktober, 20:00 uur

31 oktober is de geschiedenis ingegaan als de dag waarop de reformatie binnen de Christelijk Kerk is begonnen. De reformatie heeft naast haar grote invloed op religie ook grote gevolgen gehad op de geschiedenis, politiek en economie van Europa. Vijfhonderd-en-een jaar na dato gedenken we dit belangrijke moment op woensdagavond 31 oktober met een feestelijke eredienst voor een ieder die de reformatie wil gedenken. Voorganger is ds. Hanneke Allewijn. Cantorij Maarten Luther onder leiding van Monique Schendelaar, organist Sander van den Houten en diverse musici vertolken op deze avond 'Ein feste Burg ist unser Gott' van J.S. Bach (BWV 80).

› Paard

Prinsegracht 12
paard.nl

Paardcafé: Boterhard

Zaterdag 10 november, 23.30 uur

De hittegolf is voorbij, maar niet in het Paardcafé, Den Haag! Ook deze tweede zaterdag van de maand laat Dushi Sanka je weer zweten, krijg je het warm van Chi Lola en zorgt For d'Sier voor die extreme temperaturen! Strik je veter en veeg het zweet van je voorhoofd bij jouw nieuwe profielfauteau van David Mphaphuli!

› Bleyenbergh

Grote Markt 10
bleyenberghdenhaag.nl

De Microclub x Cuisine de Fous

Vrijdag 16 november

20:00 - 23:55 uur

Geen zin om tot midden in de nacht te wachten tot je kan gaan clubben? Wij beginnen om 20.00u, dus je kan meteen na de borrel of

diner de nacht in dansen! Geen standaard vrijdagmiddagborrel met hitjes, wel een clubavond met dansbare house om helemaal in op te gaan. Het Magazijn is een kleine club met ruimte voor 150 mensen, dus wacht niet te lang met het kopen van je tickets. Online tickets: €12,- (inclusief alles).

› Humanity House

Prinsegracht 8
www.humanityhouse.org

Iron Sky Film Festival: Democratie in Slowakije en Tsjechië

Zaterdag 17 november
16.00-22.30 uur

Tijdens het tweedaagse Iron Sky Film Festival zie je films van Tsjechische en Slowaakse documentairemakers. Zij tonen de moeizame democratische ontwikkeling in hun land na de val van het IJzeren Gordijn en de uitdagingen waar beide landen voor staan. Na afloop van de films kan je in gesprek met experts.

Cuisine de Fous

Paardcafé: Boterhard

Docu: Nemoc tretej moci

Colofon

Buurtmagazine Het Oude Centrum nieuws@hetoudecentrum.nl

Kopij voor de volgende editie inleveren vóór ??.

Hoofdredacteur Willem van Altena

Art Direction & Lay-out Robbe Wieles, www.studiorobbe.nl

Aan dit nummer werkten verder mee

Saskia Herberghs, Hans Markowski, Stephan Ruigrok, Tony Swartz, Marc Tangel, Ria Molhoek, Jan Elsinga en Ria Post.

Uitgave van wijkorganisatie Het Oude Centrum www.hetoudecentrum.nl

info@hetoudecentrum.nl, Paviljoensgracht 33, 070 3926791

De inhoud van de krant is niet noodzakelijkerwijs de mening van het bestuur van het buurtoverleg.

Advertenties info@hetoudecentrum.nl, aanleveren vóór ??.

— Gedicht door Jozephien

POËZIE VAN DE STRAAT

*De herder hoedt de lange beesten
op het hoge zand van de zuidwal
terwijl de rode kater binnendoor sluipt
dempt van Doeveren de stille gracht*

*Krane zet het spel op de wagen
de spijkermaker slaat met zijn hamer
op het rietveld pakt St Jacob de bezem
en Rabbijn Maarssen leest er een boek*

*Door een Amsterdamse nieuwe mol
is er een oliënberg gemaakt op de horst
met een veerkade buitenom de burgwal
voelt de brouwer zich daar een prins*

*De Lutherse looijer heeft een straat
de glasblazer geeft een doublet
in het paviljoen van van Hogelande
loopt het nu wel de spuigaten uit*

*Eén beest moet nodig naar de markt
de herderin houdt een oog in het zeil
Helena geeft hem een lepel met rozemarijn
de rode leeuw knipoogt olijk naar Spinoza*

Gluren bij de Buren

Toneel, dans, muziek tussen de schuifdeuren. Dat is in het kort waar het nieuwe festival Gluren bij de Buren om draait. Op zondag 10 februari wordt er in alle Haagse wijken opgetreden in huiskamers. De organisatie is nog druk op zoek naar Hagenaars die hun woning voor een dagje in een theater willen omtoveren, en voor mensen die op willen treden. In alle wijken van Den Haag zijn zondag 10 februari optredens van lokale podiumkunstenaars in huiskamers van gastvrije bewoners. Het concept is simpel: elke huiskamereigenaar is een dagje directeur van zijn of haar eigen poppodium of mini-schouwburg. Artiesten spelen tussen

12.00 en 17.00 uur drie keer het vloerkleed plat met een optreden van 30 minuten. Tijdens Gluren bij de Buren komen buurtbewoners bij elkaar op de koffie om te genieten van intieme optredens van lokale artiesten.

De organisatie is op zoek naar Hagenaars die deel willen uitmaken van het festival, hetzij met hun woning, hetzij met hun talent. Van flatje tot villa, van smartlap tot jazz, kindertheater of poëzie; alles kan en alles mag. Artiesten kunnen ook in hun eigen huiskamer een optreden verzorgen.

Aanmelden kan tot en met 30 november via de website www.glurenbijdeburen.nl/denhaag

foto: Marc Tangel, meer foto's op haagsemarc.nl

Nachtfoto

Niets is voor eeuwig. Dat gold voor de oude kademuren die dit deel van de Zuidwal tot voor kort van een stevige ondergrond voorzagen, maar het is ook van toepassing op de perenbomen die het grachtbeeld tussen de Boekhorststraat en de Lange Beestenmarkt momenteel opluisteren. Als aan het eind van de herfst de laatste blaadjes zijn gevallen, zullen de oude, vertrouwde kastanjes hun plek terugkrijgen tegenover het voormalig weeshuis aan de Hoofskade.